

תפ"ח (חיפה) 72185-03-23 - מדינת ישראל נ' כארם גריפאת

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 72185-03-23 מדינת ישראל נ'
גריפאת(עציר) ואח'

לפני הרכב השופטים:

כב' הנשיא, השופט אבי לוי [אב"ד]

כב' השופט ערן קוטון

כב' השופטת עידית וינברגר

מדינת ישראל

בעניין: המאשימה
נגד

1. כארם גריפאת
2. מוחמד גריפאת (עציר)

הנאשמים

גזר דין

פתח דבר

הנאשמים הורשעו על פי הודאתם בביצוע העבירות שיוחסו להם בכתב האישום כפי שתוקן בגדרי הסדר טיעון. הסדר הטיעון לא כלל הסכמה בדבר העונש שיוטל על מי מהנאשמים, אך כבר בעת הצגתו שיקפה המאשימה את מתחמי העונש ההולם אשר בכוונתה להציע לבית המשפט, כן הבהירה היכן תבקש למקם את עונשם של הנאשמים בתוך המתחמים המוצעים. הסדר הטיעון הוצג לאחר שהנאשמים כפרו במיוחס להם בכתב האישום המקורי, והליך הוכחות החל להתנהל. במהלך הבאת הראיות, הוברר כי קיימים קשיים ראיתיים לא מבוטלים, והמאשימה אף התקשתה להביא לבית המשפט את אחד מעדי התביעה המרכזיים.

כתב האישום המתוקן

על פי כתב האישום המתוקן שבעובדותיו הודו שני הנאשמים, השניים הינם קרובי משפחה.

מזה מספר שנים שורר סכסוך מדמם בין שני פלגים של משפחת גריפאת שמקורה בזרזיר. במסגרת הסכסוך אחיו של נאשם 2 נורה למוות ביום 20.9.2021, וביום 5.11.2021 הוגש כתב אישום לבית המשפט המחוזי בנצרת כנגד מוהנד גריפאת בגין מעורבותו בביצוע רצח אחיו של נאשם 2 (להלן: "תיק נצרת"). ביום 27.2.2023 במהלך שעות הבוקר, התקיים דיון בתיק נצרת ובדיון נשמעה עדותם של מספר עדים. במהלך הדיון שהו מאלכ (אביו של מוהנד), ואסים גריפאת ונג'ואן סהו (להלן: "השלושה") בבית המשפט. עוד במהלך הדיון הזהירו אנשי משטרה את השלושה בדבר מידע על כוונות לפגוע בהם ובבני משפחתם. נאשם 2 שהה בבית המשפט המחוזי בנצרת, נכנס ויצא מאולם הדיונים שבו התקיים הדיון בתיק נצרת. לאחר סיום הדיון ובעקבות האזהרה, ואסים ביקש מעאמר גריפאת

שיגיע לבית המשפט המחוזי בנצרת ברכבו, על מנת שהשלושה יצאו מתחומי בית המשפט ברכב אחר מזה שבאמצעותו הגיעו למקום. עאמר אכן הגיע בשעה 14:00 והעביר את רכבו לשלושה (להלן: "רכב השלושה"). הם נסעו מבית המשפט מלווים בשוטרים עד לכיכר משהד - ריינה. החל מנקודה זו המשיכו בנסיעתם, ללא ליווי שוטרים, לשפרעם, ובסמוך לשעה 15:00 החנו את הרכב ליד מסעדה ונכנסו לתוך המסעדה.

בעקבות הסכסוך המפורט לעיל, קשרו הנאשמים קשר לפיו נאשם 1 יפגע בשלושה או במי מהם, באמצעות ירי מנשק חם, בכוונה להטיל בהם נכות או מום או לגרום לחבלה חמורה, ונאשם 2 סייע לו לעשות כן, באמצעות הובלתו ברכבו וחיזוק ידיו בנוכחותו, לרבות הימלטות מן המקום לאחר הביצוע.

לצורך מימוש ההחלטה והוצאתה אל הפועל, בתאריך 27.2.2023 בסמוך לשעה 15:00 נסעו הנאשמים ברכב של נאשם 2 (להלן: "הרכב"), מאזור זרזיר לשפרעם, כאשר נאשם 2 נוהג ברכב ונאשם 1 יושב לצדו במושב הקדמי ימני, זאת על מנת לאתר את השלושה ולהטיל בהם נכות או מום או לגרום להם חבלה חמורה, באמצעות ירי. במהלך הנסיעה, נאשם 1 החזיק הוביל ונשא אקדח בקוטר 9 מ"מ שבכוחו לירות כדור או קליע היכולים להמית אדם. באקדח הייתה מחסנית עם 18 כדורים. נאשם 2 סייע לו לעשות כן ללא רשות על פי דין.

בשעה 15:21 כאשר יצאו השלושה מהמסעדה והלכו לכיוון רכבם שבו הגיעו למקום, נסעו הנאשמים ברכב בכביש הסמוך למסעדה והבחינו בהם. השלושה נכנסו לרכבם, ואסים ישב במושב הנהג, מאלכ לצדו במושב הקדמי ימני, ונג'ואן במושב האחורי. או אז, עצר נאשם 2 את הרכב תוך חסימת רכב השלושה ומניעת האפשרות לצאת ממקום החניה של רכבם. בשלב זה, יצא נאשם 1 מהרכב כשהוא מחזיק ונושא בידו את האקדח הטעון במחסנית ובכדורים, עוטה בד שכיסה את פניו באופן חלקי, ורץ לכיוון דלת הנוסע הקדמית ימנית של רכב השלושה, שהייתה פתוחה. הוא הכניס את ידו האוחזת באקדח ואת פלג גופו העליון לתוך רכב השלושה, כיוון את האקדח לעבר ואסים ולחץ על הדק האקדח מספר פעמים בכוונה לירות בואסים ולהטיל בו נכות או מום, או לגרום לו חבלה חמורה. עקב תקלה, לא נורה כל קליע מהאקדח. נאשם 1 ניסה ללא הצלחה לתפעל את התקלה, בכוונה לירות בשלושה, ותוך כדי כך המחסנית נפלה על הארץ, המחסנית ובתוכה הכדורים. מיד לאחר מכן, חזר נאשם 1 לרכב שבו הגיע עם נאשם 2, והשניים נמלטו מהמקום.

נטען כי נאשם 1 החזיק, נשא והוביל נשק שבכוחו לירות כדור או קליע ולהמית אדם, ותחמושת, בלא רשות על פי דין להחזקתם, לנשיאתם ולהובלתם, ונאשם 2 סייע לו לעשות כן. עוד נטען, כי נאשם 1 ניסה לפגוע שלא כדין בואסים באמצעות קליעים, בכוונה להטיל בו נכות או מום או לגרום לו חבלה חמורה, ונאשם 2 סייע לו לעשות כן.

אשר על כן, הורשע נאשם 1 בביצוע עבירות בנשק (החזקה, נשיאה והובלה) וחבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיפים 144(א) רישא וסיפא ביחד עם 144(ב) רישא וסיפא ביחד עם סעיף 29, ולפי סעיף 329(א)(2), הכול לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין").

נאשם 2 הורשע בסיוע לעבירות בנשק (החזקה, נשיאה והובלה), ובסיוע לחבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיפים 144(א) רישא וסיפא, ביחד עם 144(ב) רישא וסיפא ביחד עם סעיף 31, ולפי סעיף 329(א)(2) ביחד עם סעיף 31, הכול לחוק העונשין.

תסקיר שירות המבחן לגבי נאשם 1

לאחר הרשעתם, הופנה נאשם 1 על פי בקשתו לשירות המבחן שהגיש בעניינו תסקיר מבחן.

שירות המבחן סקר את נסיבותיו האישיות של נאשם 1 אשר אין מקום לפרטן יתר על המידה נוכח חשיבות השמירה על צנעת הפרט. עם זה, נציין כי נאשם 1 נשוי ואב לילדה שנולדה לאחר מעצרו. הוא שירת בצבא כלוחם בגדוד הסיור הבדואי, בהמשך כמפקד כיתה, והמשיך בשירות קבע במשך כעשור, הוא אף נפצע ומוכר כנכה. אשר לעבירות שבהן הודה, טען כי בין המשפחות קיים סכסוך ארוך שנים, וקרוב משפחתו נרצח במסגרת הסכסוך. מטרת פעולתו הייתה להפחיד את השלושה ולא הייתה לו כוונה ממשית לפגוע בהם, שכן יכול היה לעשות זאת אם היה מעוניין בכך, על רקע שירותו הצבאי הממושך במהלכו למד היטב כיצד לתפעל מעצור בנשק. הוא הודה באופן חלקי בעובדות כתב האישום המתוקן, וטען כי הודה במעמד בית המשפט כדי להביא לסיום ההליך הפלילי. הוא התקשה לזהות את המניעים שעמדו בבסיס התנהלותו, והרחיק עצמו מאחריות לתכנון וביצוע העבירות. הוא אף התקשה לחשוב על אלטרנטיבות שבמסגרתן יכול היה לפעול, והתקשה להעמיק בפער שבין נסיבות חייו אל מול אופי העבירות שביצע.

שירות המבחן התרשם כי הנאשם התפתח באופן תקין, ואף תפקד בתחומי חייו באופן תקין. עם זאת, הוא נחשף לדפוסי חשיבה המאפיינים תת תרבות עבריינית, והציג תמונה חלקית במהלך השיחה עמו. חשיפתו לכך יצרה קונפליקט פנימי, כאשר מחד גיסא, השימוש בנשק נתפס כאמצעי להשגת סמל סטטוס וכאמצעי הגנה, מאידך גיסא כמקור לסכסוכים ופגיעות מתמשכות. הוא מתבטא מתוך דפוסי חשיבה נוקשים, ונוטה לפעול מתוך מחויבות טוטאלית כלפי המשפחה, גם במחיר של מעבר על החוק ופגיעה באחר. הוא מונע מתוך עמדות שונות לגיטימציה להתנהגות אלימה במצבים של פגיעה או איום על הכבוד. הגם שביטא צער מילולי, הוא נעדר חיבור לחומרת העבירות ומונע משיקולי רווח והפסד. מנגד, ניתן לייחס לשירות הצבאי הארוך שביצע משקל בהיותו גורם סיכוי, וכן בפן התעסוקתי עומדת יכולתו לתפקוד יצרני תוך גילוי אחריות כלפי בני המשפחה. הוא אף ביטא נכונות להביא לסיום הסתבכותו עם החוק. למרות האמור, העריך שירות המבחן כי קיים סיכון גבוה להישנות התנהגות עוברת חוק בעתיד, ובהתחשב בכלל הנתונים, לא בא בהמלצה טיפולית או שיקומית בעניינו של נאשם 1. להערכת שירות המבחן, ענישה הרתעתית משמעותית בדמות מאסר ממושך מאחורי סורג ובריח עשויה לחדד עבור נאשם 1 את הגבולות בין המותר לאסור, ואת המחיר הכרוך בביצוע עבירות מן הסוג שביצע.

ראיות לעונש

קודם לטיעוני הצדדים לעונש, פנה בית המשפט לנאשם 1 אשר הבהיר באופן שאינו משתמע לשתי פנים, כי הוא עומד מאחורי הודאתו המלאה בכתב האישום המתוקן. הוא אף טען כי לא הובן על ידי שירות המבחן נוכח קיומו של המפגש באמצעות פלטפורמת זום.

המאשימה הגישה את גיליונות המרשם הפלילי של כל אחד מן הנאשמים. הוברר כי לחובת נאשם 1 רשומה הרשעה קודמת אחת בלבד בגין עבירה הקשורה בנשק בעטיה נידון למאסר מותנה והתחייבות להימנע מעבירה, ולעומתו, לחובת נאשם 2 רשומות 6 הרשעות קודמות בגין מגוון עבירות, בחלקן חמורות, שבעטין אף נשא בעונשי מאסר בפועל. המאשימה אף הפנתה לסרטון האירוע שהוגש במהלך הבאת הראיות.

ב"כ נאשם 1 הגישה מסמכים כתובים על ידי מפקדיו של נאשם 1, וב"כ נאשם 2 הגיש (לאחר הדיון) מסמך שנכתב ביום 15.7.23 המהווה הסכם סולחה אשר נערכה בין משפחות הנאשמים למשפחות השלושה, שבגדרו הוסכם על סיום הסכסוך המדמם (אשר פורט כאמור לעיל בתחילת כתב האישום) ופתיחת דף חדש ביחסים שבין הצדדים. כן הוסכם על פיצוי בסכום של 700,000 ₪ לאביו של קורבן עבירת ההמתה בתיק שנדון בבית המשפט המחוזי בנצרת.

טיעוני הצדדים ודברי הנאשמים

טיעוני המאשימה

את עיקר טיעוניה, הגישה המאשימה בכתב והוסיפה עליהם על-פה.

המאשימה פירטה את עובדות כתב האישום המתוקן, והתייחסה אל מנגנון הטלת העונש בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין. כן התייחסה לערכים החברתיים שנפגעו כתוצאה ממעשי הנאשמים, ובהם השמירה על חיי אדם ובריאותו, הגנה על הציבור מפני מעשי אלימות המבוצעים בנשק חם, שמירה על שלטון החוק, ומיגור התופעה של החזקת נשק שלא כדין. עוד עמדה על מדיניות הענישה הנהוגה בעבירות אלימות המבוצעות תוך שימוש בנשק חם, ועל הצורך בענישה מחמירה נוכח חומרת העבירות, זמינות הנשקים המוחזקים שלא כדין, והשימוש הנעשה בהם על מנת לפתור סכסוכים, שימוש המוביל לא אחת לפגיעה בחיי אדם ובאזרחים תמימים, ללא הבחנה. בתי המשפט חזרו ושנו כי יש לעקור את התופעה מן השורש באמצעות הטלת עונשי מאסר בפועל לתקופות ארוכות ומשמעותיות, ובכך לצמצם את הסיכון הרב הנובע מהתופעה.

המאשימה הפנתה לפסיקה רבה שבמסגרתה התייחס בית המשפט העליון והתייחסו בתי משפט נוספים לחומרה המיוחדת אשר יש בעבירות שביצעו הנאשמים. המאשימה הוסיפה והפנתה לתכנון שקדם לביצוע העבירות, לחלקו היחסי של כל אחד מהנאשמים באירוע, לנזק שנגרם בפועל מביצוע העבירות, ובעיקר, לנזק שצפוי היה להיגרם אלמלא התקלה באקדח. עוד הפנתה לנסיבות שהביאו את הנאשמים לבצע את העבירות, תוך ציון כי מעשיהם מהווים דוגמה נוספת לרעה החולה הפושה בחברה

בה לוקחים עבריינים את החוק לידיהם ועושים שימוש בנשק חם לצורך פתרון סכסוכים. הודגש, כי שני הנאשמים הם בגירים, אינם סובלים מלקויות, לא היו במצוקה נפשית, היו מודעים היטב לחומרת המעשים ולהשלכותיהם, ויכולים היו להימנע מהם. הוטעם, כי הנשק שבו נעשה שימוש בידי נאשם 1 לא הוסגר לרשויות על ידי מי מהנאשמים, ולא נתפס עד היום זה.

תוך הפנייה לפסקי דין רבים, ובשים לב לחומרת האירוע ונסיבותיו, ונוכח הפגיעה הגבוהה בערכים המוגנים, טענה המאשימה, **כי מתחם העונש ההולם את מעשיו של נאשם 1 נמצא בתווך שבין 5 ל-8 שנות מאסר בפועל, ואילו מתחם העונש ההולם את מעשיו של נאשם 2 נמצא בתווך שבין 2.5 ל-4 שנות מאסר בפועל.** לצד זאת, יש לכלול מאסרים מותנים משמעותיים לצורך הרתעת הנאשמים, וכן רכיבי ענישה כספיים בדמות פיצוי לשלושה ותשלום קנס.

אשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות, התייחסה המאשימה לנסיבות האישיות של כל אחד מהנאשמים ולעברו הפלילי המכביד של נאשם 2. כן התייחסה לנתונים הבעייתיים העולים מתסקיר שירות המבחן שהוגש ביחס לנאשם 1 אשר עברו הפלילי נקי (למעט הרשעה קודמת אחת). בשים לב לכלל הנתונים, **ביקשה המאשימה לקבוע את עונשו של נאשם 1 בשליש התחתון של המתחם המוצע, ואת עונשו של נאשם 2 במרכז המתחם המבוקש.** כן ביקשה לחלט את רכבו של נאשם 2 ולהטיל על כל אחד מן הנאשמים מאסרים מותנים, הן ביחס לעבירות אלימות הן ביחס לעבירות נשק, לצד פיצוי השלושה ותשלום קנס.

במהלך טיעוני המאשימה נמסר כאמור כי נערך הסכם סולחה וכי רכבו של נאשם 2 נרכש מחברת מימון אשר טרם קיבלה עברו את מלוא התמורה. בירור שערכה המאשימה לאחר הדיון העלה כי הרכב משועבד לבנק. אשר להסכם הסולחה טענה כי אין בו להצדיק את אי פיצוי השלושה, בפרט שהוא מתייחס לתיק נצרת ושניים מתוך השלושה שהעידו לאחר עריכתו כלל לא נשאלו על אודותיו במהלך חקירתם הנגדית.

טיעוני ההגנה

מן העבר השני, טענו באי כוח הנאשמים כל טענה שניתן לטעון לטובת מרשיהם.

ב"כ נאשם 1 ביקשה לתת משקל ממשי להודאתו של מרשה, לנטילת האחריות, ולחיסכון בזמן השיפוטי. כן הזכירה כי עדי התביעה התקשו לשתף פעולה עם ההליך. עוד הוזכרו קשיים ראייתיים שניעורו במהלך ניהול הליך ההוכחות. לא בכדי הגיעו הצדדים להסדר טיעון שכלל תיקון משמעותי בכתב האישום. ב"כ נאשם 1 הביעה מורת רוח מהתנהלות שירות המבחן אשר לא עשה די על מנת לפגוש בנאשם, כדי להעמיק חקר ולתהות על קנקנו.

ב"כ נאשם 1 לא התעלמה מחומרת העבירה שביצע נאשם 1 אך הדגישה כי למרבה המזל איש לא

נפגע באירוע. לפיכך יש להעניש את הנאשם בגין מעשיו ולא בגין מחדליו.

העבירה שעבר אינה מאפיינת את אורחות חייו של הנאשם אשר אפילו לא ניסה להשתחרר לאחר מעצרו, אלא נכון היה לקבל את הדין ולשאת באחריות על מעשיו. תנאי מעצרו של הנאשם קשים מנשוא והוא אדם מיוחד, וחריג בנוף העברייני. דרכו כאדם צעיר היא ייחודית. הוא התנדב לצבא, שירת כלוחם ומפקד, תרם והתגייס לכל משימה, מפקדיו גמרו עליו את ההלל ואך מוראות המלחמה מנעו מהם התייצבות בבית המשפט על מנת לדבר בשבחו. הנאשם נשוי ואב לפעוטה שנולדה לאחר מעצרו. אחד מהשלושה נישא לאחרונה לאחייניתו.

במשפחה המורחבת נעשה מאמץ להביא לסיום כולל של הסכסוך ויש חשיבות לעודד מהלך שכזה, וגם לתמוך בו. ענישה כבדה וחריגה בהליך דן לא תסייע באיחוי השברים המשפחתיים, "דווקא הורדת האש, הורדת הלהבות על ידי מאסר מדוד בעניין הזה פחות מהמתחם שאותו ביקש חברי המלומד, [...] בהחלט היא תהיה ענישה ראויה פה". הוסף כי בהיותו במעצר הנאשם תומך ומסייע, ועושה ככל יכולתו על מנת להשתקם.

ב"כ נאשם 1 הפנתה לפסיקה שבה הוטלו עונשים קלים מזה שלו עתרה המאשימה.

נאשם 1 בדבריו לעונש אמר: "אני בן אדם ששירתי בצבא למשך כמעט מעל עשר שנים. הייתי בקורס מ"כים, הייתי בקורס קצינים אבל לא סיימתי. הייתי בכל המלחמות. הייתי ב... חטיפת גלעד שליט, מלחמת לבנון השנייה, עמוד ענן. שירתי את המדינה. אני לא בן אדם פושע. לא בן אדם באתי ממשפחה פושעת... זה לא האופי שלי. גם אני מתנצל על זה. מתחרט חרטה ממש גדולה. אני אפילו בכלא לא מתערב עם אסירים. אני תומך על... לא להתערבב עם אנשים עבריינים שם. משתתף בכל הקבוצות. יוצא לחינוך כדי מתרחק מהעולם. אפילו מאחורי סורג וברח מתרחק מהעולם העברייני הזה. לא רוצה... עבריין. אני מצטער על מה שעשיתי".

ב"כ נאשם 2 טען כי הפסיקה שאליה הפנתה המאשימה מתייחסת לאירועים חמורים לאין ערוך מן האירוע מושא הדין.

נטען כי נאשם 2 הודה בכתב אישום שתוקן בצורה מהותית ביותר בעניינו. הוא למעשה סייע לעבירת ניסיון ולעבירה אחרת. אין לראות בו (גם לא בנאשם 1) כמי שניהל הליך סרק, ולאחר שכתב האישום המתוקן שיקף אל נכון את מעשיו הוא הודה בעובדותיו.

אשר לסכסוך מושא האישום, נטען שזהו סכסוך שהחל לפני מספר שנים באירוע שבו אדם מצא את מותו. הוא המשיך לאחר מספר שנים ברצח אחיו של נאשם 2 ומעבר לכך אנשים שזהותם לא הובררה נכנסו לביתו, לבית הוריו, ירו לכל עבר, וכתוצאה אח אחר שלו יישאר נכה לצמיתות. משפחתו עברה אפוא טרגדיות. הסכסוך גבה מצדו של הנאשם ומצד הקרובים לו מחיר כבד.

עוד ביקש לשקול את תקופת מעצר הארוכה בה נתון מרשו אשר נוכח המצב הביטחוני הפכה לקשה יותר, בשל התנאים המחמירים. כפי שהוברר הסכסוך הגיע לסופו ובני המשפחות היריבות חזרו

להתגורר באותו יישוב.

ב"כ נאשם 2 סבור כי יש להתחשב גם בכך שלא נורו יריות מן האקדח התקול ולא נגרם כל נזק.

אשר לפסיקה, נטען כי היא פחות מחמירה מזו המשתקפת מעמדת המאשימה, בפרט משפסקי דין אחרים התייחסו לרוב לעבירה שבה גם נגרמו חבלות, שלא כבענייננו. גם היות נאשם 2 מסייע מצדיק ענישה מקילה.

נטען כי מתחם העונש ההולם אמור לנוע בין 14 ל-26 חודשי מאסר, ונוכח תקפת המעצר הארוכה יש להסתפק בתקופה זו כמאסר. עוד ביקש להימנע מענישה כספית בשל קשיי המשפחה ונאשם 2 בפרט.

נאשם 2 אמר שגם הוא שימש "תומך" בתקופת מעצרו, ו"אני מצטער על מה שעשיתי".

דין והכרעה

בעת עיסוקו במלאכת הענישה על בית המשפט להתייחס לקיומו של יחס הולם בין חומרת העבירות בנסיבותיהן ומידת אשמו של הנאשם העומד לדין, לבין סוג העונש שיוטל עליו ומידתו. זהו העיקרון המנחה, ולאורו, בטרם קביעת העונש לנאשם העומד לדין, קובע בית המשפט מתחם עונש הולם. השיקולים בעת קביעת מתחם העונש ההולם מבוססים על נסיבות הקשורות בביצוע העבירות, על הערך החברתי שנפגע מביצוען ומידת הפגיעה בו, כמו גם על מדיניות הענישה הנהוגה.

בדונו בנסיבות הקשורות בביצוע עבירה שוקל בית המשפט, בין היתר, את התכנון שקדם לביצועה, חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירה ומידת ההשפעה של אחר, הנזק שהיה צפוי להיגרם מביצוע העבירה, הנזק שנגרם מביצוע העבירה, הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה, יכולתו של הנאשם להבין את אשר הוא עושה, את הפסול שבמעשהו או את משמעות מעשהו, לרבות בשל גילו, יכולתו להימנע מהמעשה ומידת השליטה שלו על מעשהו, לרבות עקב התגרות של נפגע העבירה, מצוקתו הנפשית של הנאשם עקב התעללות בו בידי נפגע העבירה, הקרבה לסייג לאחריות פלילית, האכזריות, האלימות וההתעללות בנפגע העבירה או ניצולו, הניצול לרעה של כוחו או מעמדו של הנאשם או של יחסיו עם נפגע העבירה.

לאחר קביעת מתחם העונש ההולם על בית המשפט לאתר את העונש המתאים לנאשם בגבולות מתחם העונש ההולם שנקבע, תוך התייחסות לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות. ניתן לחרוג ממתחם העונש ההולם בהתקיים נתונים מסוימים. עוד יצוין כי בית המשפט גוזר את הדין על פי העובדות המפורטות בכתב האישום המונח לפניו, בין אם תוקן ובין אם לאו, ועל פיהן בלבד.

בעת קביעת העונש המתאים, על בית המשפט להתחשב בשיקולים הנוגעים לנסיבותיו האישיות של הנאשם, לגילו, לעברו, לנטילת האחריות, להבעת החרטה, לשיתוף הפעולה עם רשויות אכיפת החוק ולמאמציו של הנאשם לתיקון תוצאות העבירות. על בית המשפט אף לשקול את חלוף הזמן מעת

ביצוע העבירות, ואת השפעת הענישה על הנאשם ועל בני משפחתו. עוד ראוי לתת משקל לשיקולי שיקומו של הנאשם ולבחון אם בעטיים או בשל שיקולי צדק נכון יהיה לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם.

בענייננו, קשה יהיה לחלוק על חומרת האירוע בו היו הנאשמים מעורבים.

הנאשמים החליטו לפגוע בקרובי משפחתו של מי שהואשם ברציחתו של אחיו של נאשם 2, באמצעות ירי שיבוצע בידי נאשם 1 אשר יסתייע בנאשם 2. עסקין בהליך נקמני, סדור ומתוכנן, תוך שהנאשמים מודעים למעשיהם ושולטים בכל שלב ושלב של האירוע. הנאשמים זיהו את השלושה יוצאים ממסעדה, חסמו את דרכם, ונאשם 1 יצא למימוש המזימה הזדונית. למרבה המזל, תקלה באקדח (שלא אותר עד היום) מנעה את הירי, בשל כך גם איש מבין השלושה לא נפגע. עם זאת, יש לשקול גם את הנזק שעלול היה להיגרם מן המעשים, ולהוקיע את דרך התנהלותם של הנאשמים, כמו גם את הבחירה במהלך אלים ומסוכן מאוד כדרך לפתרון סכסוכים.

הנאשמים פגעו פגיעה ממשית בערכים חברתיים הראויים להגנה יתירה, ביטחון הגוף והנפש, השמירה על שלטון החוק ועל הסדר הציבורי, וחשיבות הגישור על סכסוכים ומחלוקות על דרך ההידברות והפיוס. מעשי הנאשמים לא נעשו בחלל ריק, ובשל נפיצותם והמסוכנות הגלומה בהם, התייחסה אל מעשים מן הסוג האמור פסיקה ענפה. כך נאמר בע"פ 5522/20 חלייחל נ' מדינת ישראל (24.2.21):

"סעיף 144(ב) לחוק העונשין אוסר על נשיאה או הובלה של כלי-נשק, "בלא רשות על פי דין". האיסור נועד להגן על ערך חיי האדם, שלמות גופו ונפשו, כמו גם לקדם את השמירה על הסדר הציבורי ואורח חיים תקין, שלו ובטוח [...] עבירה זו, כמו יתר עבירות הנשק, נועדה למנוע התנהגות מסוכנת, ולמזער את הפוטנציאל לגרימת נזקים חמורים. אכן, נשיאה והובלה של כלי-נשק, הריהי לעיתים רק הסנונית הראשונה, בואכה מעשים חמורים יותר - חבלה חמורה, שוד מזוין, רצח, וכיוצא באלה (ע"פ 4406/19 מדינת ישראל נ' סובח, פסק דינו של השופט מ' מזוז (5.11.2019); ע"פ 116/13 וקנין נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (31.7.2013)). כמו כן, לא אחת צוין, כי למרבה הצער, חרף האיסור שבדין, הפכה תופעת השימוש בנשק חם למכת מדינה. בעקבות זאת, לשם הרתעה, ניכרת בפסיקה מגמה של החמרה הדרגתית בענישה על עבירות הנשק [...] לעיתים "השעה צריכה לכך" (בבלי, סנהדרין מו, ע"א)".

וכן:

"כפי ששינונו, עבירות בנשק קשורות בטבורן לנזק שעלול להיווצר כתוצאה מן השימוש בכלי-הנשק. ברי כי להבדיל ממקרה שבו לא נעשה שימוש בכלי-נשק, כאשר נורו ריות, פוטנציאל הנזק, אף אם לא התממש - מתעצם; ועם התעצמותו - עולה מידת

החומרה. בדין אפוא קבע בית המשפט המחוזי כי יש להתחשב בנסיבות הללו, כשיקול לחומרה."

עוד נזכיר את האמור בע"פ 3105/23 **מדינת ישראל נ' סרחאן** (9.8.23):

"במסגרת בחינת החומרה המושגית של מעשה העבירה, הנוגעת לערך החברתי המוגן שביסודו, יש לייחס משקל, בין היתר, לטיבו של העונש הקבוע בצד העבירה, כמו גם ליסוד הנפשי הנדרש לביצועה (רבין וואקי, עונשין, בעמ' 1476). בהתאם לאמות מידה אלו, דומה כי קשה להפריז בחומרתה של עבירת החבלה בכוונה מחמירה, אשר בוצעה על-ידי עלי, בסיועו הישיר של מוחמד. לבד מן החומרה הגלומה בכל עבירות החבלה המנויות בחוק העונשין, הרי זו שלפנינו מתווה עונש מקסימלי חמור במיוחד של 20 שנות מאסר, ומעוגן בה יסוד נפשי של כוונה, המלמדת על פגיעה בעצימות גבוהה במיוחד בערכים המוגנים שעל הפרק".

אשר למדיניות הענישה הנהוגה, זו משתרעת על קשת רחבה, נוכח נסיבותיו הייחודיות של כל מקרה ומקרה. עם זאת, המגמה המשתקפת מפסיקתו של בית המשפט העליון, היא מגמת החמרה, באשר לא חולף כמעט יום שבו לא נורה כדור מנשק המוחזק שלא כדין בידי היורה, ואין כמעט יום שבו לא פוצע הכדור שנורה את הזולת (אשר לעיתים הוא אדם תמים וחף מכל חטא), ובמקרים הקשים אף מביא לניתוק פתיל חייו. על בתי המשפט מוטלת אפוא חובת ההחמרה עם מי שנוקטים בדרכי נקמה אלימות, עם מי שפותרים סכסוכים בכוח הזרוע, ומי שמסכנים את זולתם באמצעות שימוש בכלי נשק.

בע"פ 6496/21 **ריאן נ' מדינת ישראל** (20.12.21) נקבע מתחם עונש הולם (לשני המערערים) **בין שלוש לשש שנות מאסר בפועל והוטל עונש מאסר בפועל למשך ארבע שנים.**

דובר בשניים (מתוך מספר מעורבים) שעל רקע סכסוך בין משפחות נקטו באלימות במטרה לפגוע ברכושם ולירות באנשי ריבם. אחד המעורבים ירה ירייה בודדת לעבר בני זוג מהמשפחה האחרת, ולאחר מכן ירו שני מעורבים לעבר רכב של בן משפחה נוסף בכוונה להטיל בו נכות או מום או לגרום לו חבלה חמורה. קליעים פגעו בחלקו האחורי של הרכב וקליע נוסף פגע בחלקו הימני וחדר לתוכו. הקליעים חדרו את תא המטען ואחד מהם חדר למושב האחורי, יצא מצדו הפנימי לתוך הרכב, פגע במשענת כסא הנהג וננעץ בה. במסגרת אירוע ירי זה, לפחות קליע אחד פגע ברכבם של בני זוג המתגוררים בסמוך למקום ביצועו, ואחד הקליעים שפשף מעילו של אדם.

בע"פ 7069/20 **אבו חדיר נ' מדינת ישראל** (11.2.21) נקבע מתחם עונש הולם **בין 40 ל-72 חודשי מאסר בפועל והוטל על המערער עונש של 40 חודשי מאסר בפועל לצד ענישה נלווית, ערעורו לבית משפט העליון נדחה.**

דובר במערער ושלושה אחרים שהחליטו לתקוף מתלונן ולגרום לו לחבלות, על רקע חשד כי המתלונן אחראי לדקירת המערער בידי אחר, להצתת רכבו של אחיו, ולהצתת חנות שבבעלות אחד האחרים.

המערער והאחרים ארבו למתלון בדרכו הביתה בשלושה רכבים שונים, בסמוך לביתו של המערער שהיה חמוש בנשק, מבלי שהאחרים ידעו על כך. משהגיע המתלון, החל אחד האחרים בנסיעה פרועה אחריו ונצמד לרכבו מאחור, תוך ששני הרכבים הנוספים הגיחו וחסמו את דרכו של המתלון מלפנים. המערער והאחרים ניגשו אל רכבו של המתלון. **לאחר שיצא המתלון מרכבו החלו חילופי יריות בינו לבין המערער, במהלכו נפגעו שניהם ואחד האחרים.** נפסק:

"לא אחת עמד בית משפט זה על החומרה היתרה שבעבירות אלימות בכלל, ובעבירה של חבלה בכוונה מחמירה בפרט, לאור הפגיעה הקשה בזכותו של אדם לשלמות גופו, בכבודו העצמי, ובתחושת הביטחון האישי שלו (ע"פ 8420/19 בורגרקאר נ' מדינת ישראל, בפסקה 13 (18.2.2020)). לא זו בלבד, אלא יש ליתן ביטוי לחומרה שיש לראות בהתנהגות אלימה אשר באה כניסיון לפתירת סכסוכים. בהתאם, ראוי להטיל ענישה ממשית ומוחשית, המרתיעה את הציבור מפני נקיטת אמצעים בדרכים אלימות על פני ההליכה בדרך הנועם והשלום (ע"פ 4454/19 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 26 (30.7.2020))."

בע"פ 9104/20 **מדינת ישראל נ' טבצ'ניקוב** (4.3.21) הוטלו על המשיב תחילה 30 חודשי מאסר בפועל לצד ענישה נלווית, **ובית המשפט העליון החמיר והעמיד את עונש המאסר על ארבע שנות מאסר בפועל** (כן הופעל מאסר מותנה במצטבר).

דובר במשיב שהצטייד באקדח טעון בכדורים והגיע ברכבו לעסק שבו עבד המתלון, בליווי אדם נוסף אשר נהג ברכב. המשיב ירד מרכבו, הותיר מאחוריו את דלת הרכב פתוחה. לאחר חילופי דברים בינו לבין המתלון, שלף את אקדחו, דרך אותו, הצמידו לחלק העליון של ירכו השמאלית של המתלון, ירה ירייה אחת ונמלט עם אקדחו מהמקום בנסיעה בליווי האדם הנוסף. בעקבות הירי, נזקק המתלון לניתוח ברגלו. המשיב נתפס עוד באותו יום, ובמהלך חיפוש על גופו נמצא סם מסוכן מסוג קוקאין במשקל של 1.5 גרם וכסף מזומן בסך 1,950 ש"ח.

נפסק:

"כפי שהודגש לא אחת, יש לנקוט במדיניות ענישה מחמירה כלפי עבירות הכוללות שימוש בנשק חם (ראו למשל ע"פ 4406/19 מדינת ישראל נ' סובח, פסקאות 15-17 (5.11.2019))."

השימוש הנפוץ בנשק חם ככלי ליישוב סכסוכים תוך נטילת החוק לידי מבצע העבירה; הסיכון הנשקף משימוש בנשק כלפי הציבור כולו, וקורבן העבירה בפרט; והמחירים החברתיים הרבים הנלווים למעשים אלו - בין היתר בשל הפגיעה בתחושת הביטחון הכרוכה בהם - מחייבים ענישה מוחשית ומרתיעה כלפי עבירות הכוללות שימוש בנשק חם כאמצעי ליישוב סכסוכים, במטרה לצמצם תופעה נפסדת זו."

בהינתן נסיבות ביצוע העבירות, הערכים שנפגעו מביצוען, עוצמת הפגיעה בערכים המוגנים, ומדיניות הענישה הנוהגת, כמו גם ההבחנה המתבקשת בין חלקו של כל אחד מן הנאשמים בפרשה, סבורים אנו כי **מתחם העונש ההולם את מעשי נאשם 1 נמצא בתווך שבין שלוש לשש שנות מאסר בפועל (לצד ענישה נלווית), ומתחם העונש ההולם את מעשיו של נאשם 2 נמצא בתווך שבין שמונה-עשר לארבעים חודשי מאסר בפועל (לצד ענישה נלווית).**

בכל הקשור לעונש המתאים לנאשמים בגבולות המתחם שנקבע, נתנו משקל משמעותי ביותר להודאת הנאשמים במיוחס להם, לאחר שתוקן כתב האישום. הודאתם חסכה זמן שיפוטי יקר ורב ואת הצורך בהמשך הבאת הראיות ושמיעת העדים, בפרט שהמאשימה התקשתה בזימון עד תביעה מרכזי. בהודאה מגולמת גם נטילת אחריות והבעת חרטה וכל אחד מן הנאשמים הביע חרטה גם בדברו בבית המשפט. נתנו משקל לנסיבותיו האישיות הייחודיות של נאשם 1, לתרומתו הרבה לחברה כמשתקף ממכתבי ההערכה שכתבו מי שהיו מפקדיו לאורך השנים, ולכך שלאחרונה הקים משפחה והפך לאב לפעוטה שטרם זכתה להכירו. שקלנו את עברו הפלילי של נאשם 2 לחובתו, אך לא התעלמנו מהירצחו של אחיו ומן הסולחה שקרמה עור וגידים לאחר האירוע, והעובדה שעניינו של הנאשם בתיק נצרת בא לכדי סיום, כך נמסר. יש לקוות כי גם סיום ענינם של הנאשמים יביא לכיבוי להבות הסכסוך ולסיומו בדרך מפויסת. עוד שקלנו את העובדה שהאקדח המתואר בכתב האישום לא אותר ועלול הוא עדיין לפעול את פעולתו הקטלנית, ואת חשיבות הרתעת היחיד והרבים העלולים לפעול כמות הנאשמים. כן סבורים אנו, כי ראוי לפצות את השלושה הגם שלא נגרם להם נזק פיזי, ואחד מהם אף נמנע מלהתייצב לעדות.

סוף דבר

בהינתן כלל הנתונים שלפנינו ולאחר שאיזנו ביניהם, החלטנו להטיל על הנאשמים את רכיבי הענישה שלהלן:

נאשם 1

ארבע (4) שנות מאסר בפועל, בניכוי ימי המעצר.

שנים עשר (12) חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, שלא יעבור עבירת אלימות מסוג פשע או עבירה בנשק מסוג פשע.

ששה (6) חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, שלא יעבור עבירת אלימות מסוג עוון (למעט עבירת תגרה לפי סעיף 191 לחוק העונשין) או עבירה בנשק מסוג עוון.

הנאשם יפצה כל אחד מהשלושה בסכום של 5,000 ₪ ובסך הכול בסכום של 15,000 ₪.

סכומי הפיצוי יופקדו בחמישה תשלומים שווים ורצופים החל מיום 10.4.25 ובכל 10 בחודש שלאחריו,

ויועברו לשלושה לפי פרטים עדכניים שיימסרו בידי המאשימה עד ליום 30.3.25. אי פירעון אחד התשלומים במועד יעמיד את יתרת הפיצוי לפירעון מיד.

נאשם 2

שתי (2) שנות מאסר בפועל בניכוי ימי המעצר.

שנים עשר (12) חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, שלא יעבור עבירת אלימות מסוג פשע או עבירה בנשק מסוג פשע.

ששה (6) חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, שלא יעבור עבירת אלימות מסוג עוון (למעט עבירת תגרה לפי סעיף 191 לחוק העונשין) או עבירה בנשק מסוג עוון.

הנאשם יפצה כל אחד מהשלושה בסכום של 5,000 ₪ ובסך הכול בסכום של 15,000 ₪.

סכומי הפיצוי יופקדו בחמישה תשלומים שווים ורצופים החל מיום 10.4.25 ובכל 10 בחודש שלאחריו, ויועברו לשלושה לפי פרטים עדכניים שיימסרו בידי המאשימה עד ליום 30.3.25. אי פירעון אחד התשלומים במועד יעמיד את יתרת הפיצוי לפירעון מיד.

נאסר על הנאשמים לפנות ישירות או בעקיפין למי מהשלושה, בכל הנוגע לפיצוי.

בשלב זה לא ראינו להתייחס לבקשת החילוט, וככל שהמאשימה תעמוד על חילוט רכבו של נאשם 2 תוכל להגיש בקשה מתאימה לאחר שכלל הנתונים הצריכים לעניין יהיו ברשותה.

זכות ערעור תוך 45 יום לבית המשפט העליון

ניתן היום, כ"ב טבת תשפ"ה, 22 ינואר 2025, במעמד הצדדים.

ע' וינברגר, שופטת

ע' קוטון, שופט

א' לוי, נשיא
[אב"ד]